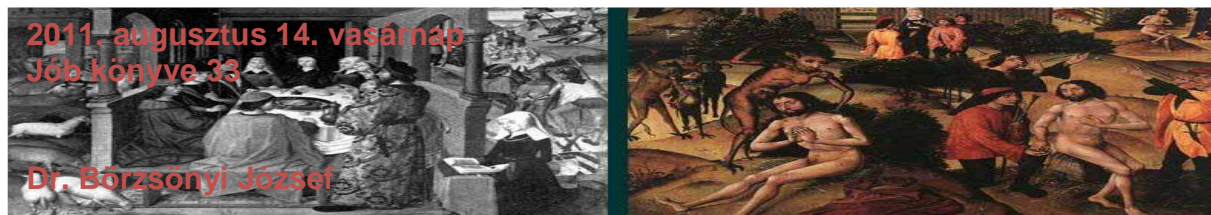


IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján



Isten megbocsát a megtérőknek

^{33,1}Ezért halld meg, Jób, szavaimat, figyelj minden beszédemre! ^{33,2}Most már kinyitom a számat, nyelvem hegyén a szó. ^{33,3}Őszinte szívvel szólok, és tudós ajkam tisztán beszél. ^{33,4}ngem Isten Lelke alkotott, a Mindenható lehelete életet. ^{33,5}Felelj nekem, ha tudsz, készülj, és állj ki ellenem! ^{33,6}Lásd, én is olyan vagyok Isten előtt, mint te: agyagból formáltak engem is. ^{33,7}Ne félj és ne ijedj meg tőlem, nem akarlak erőszakkal kényszeríteni. ^{33,8}Te azt mondtad fülem hallatára, és én hallottam hangos szavaidat: ^{33,9}Tiszta vagyok, vétség nélkül, ártatlan vagyok, nincs bűnöm, ^{33,10}Isten mégis talál bennem kifogásolnivalót, ellenségének tart engem, ^{33,11}béklyót tett a lábamra, ellenőrzi minden ösvényemet. ^{33,12}Erre azt felelem, hogy nincs igazad, mert Isten nagyobb a halandónál. ^{33,13}Miért pereltél velem, hogy egyetlen szóra sem ad választ? ^{33,14}Hiszen szól az Isten így is meg amúgy is, de nem törődnek velem. ^{33,15}Álomban, éjszakai látomásban, amikor mély álomba merül az ember, vagy a fekvőhelyén szendereg, ^{33,16}akkor ad kijelentést az embernek, és intelmeire pecsétet tesz. ^{33,17}Így téríti el az embert a rossz cselekedettől, és így óvja meg az embert a kevélységtől. ^{33,18}Így akarja megőrizni lelkét a sírtól, és életét, hogy ne döfje át fegyver. ^{33,19}Így fegyelmezi fekvőhelyén fájdalommal és csontjainak szüntelen háborgásával. ^{33,20}Megutáltatja vele az ételt, lelkével kedvenc eledelét. ^{33,21}Húsa lesóványodik, alig látható, azelőtt nem látható csontjai kiállnak. ^{33,22}Közeledik lelke a sírgödörhöz és élete a halottakhoz. ^{33,23}Ha van mellette egy angyal a sok közül, aki közvetítőként melléáll, és megmondja az embernek kötelességét, ^{33,24}akkor könyörül rajta Isten, és ezt mondja: Váltsd ki, hogy ne jusson a sírba, elfogadom a váltságdíjat! ^{33,25}Teste duzzad az ifjúságtól, visszatér fiatalsága. ^{33,26}Istenhez könyörög, és ő kegyelmes lesz hozzá, megengedi, hogy arcát örvendezve nézze, és újból elfogadja őt igaznak. ^{33,27}Ő pedig éneken mondja el az embereknek: Vétkeztem, mert görbévé tettem az egyenest, de Isten nem eszerint fizetett meg nekem. ^{33,28}Megváltott engem, hogy ne jussak a sírba, és életem a világosságban gyönyörködjek. ^{33,29}Mindezt kétszer-háromszor is megteszi Isten az emberrel, ^{33,30}hogy visszahozza őt a sírból, és ráragyog az élők világosságára. ^{33,31}Figyelj, Jób, hallgass rám! Légy csendben, most én beszélek! ^{33,32}Ha lesz mondanivalód, felelj, beszélj, mert neked szeretnék igazat adni. ^{33,33}Ha pedig nem lesz, hallgass rám! Légy csendben, majd én bölcsességre tanítlak.



Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jób könyvében a 32. fejezettel új egység kezdődik. A három barát helyett, akik ez előtt beszéltek Jóbhoz, vitakoztak vele, itt egy másik személy ragadja magához a szót, Elíhú. A három barát pedig ezután már nem szólal meg. A szereplő változásából, akinek stílusa és gondolatai is eltérnek a barátokétól, következtetnek arra is, hogy ezekben a fejezetekben esetleg más szerzővel van dolgunk.¹ A könyv gondolatmenetéből azonban nem hiányozhat az az álláspont, amelyet Elíhú fogalmaz meg. Nem is ismeretes sem olyan kézirat, sem

olyan korai fordítás, amelyből ezek a fejezetek, Elíhú fejtegetései hiányoznának. Tartalmilag összetartozó, logikus egységként kell értelmeznünk Jób könyvét. Elíhú megszólalásai folytatása annak, amit a barátok mondtak, bár más megközelítésben, de lényegében hasonló állításai a barátokéhoz.

Elíhú személyét közelebről is meghatározza a könyv írója. Megismerhetjük apja nevét is, hiszen az Ószövetség gyakran így mutat be egy személyt. Igaz, apja neve, Barakél nem vezet tovább, hiszen ez a név máshol nem található az Ószövetségben, mégis a személy pontosítását szolgálja. Hasonló név Babilóniában Artaxerxes uralkodása idején több is található. A név jelentése: Isten megáld. A nemzetség is fel van jegyezve, amelyből Elíhú származik. Rám nemzetsége ismeretes az Ószövetségben, a Ruth 4,19 és az 1Krn 2,9.25.27 felsorolja ezt a nemzetséget. A Szír-arab pusztá vidékének lakóira lehet

¹ SELMS, A. VAN: Job, II, Nijkerk, 1983, 123; MUNTAG ANDOR: Jób könyve, Fordítás és magyarázat, Budapest, 1982, 239.

gondolni Rám nemzetsége esetében.² A könyv leírója Búzból származónak tekinti Elíhút. Ezt a területet a Jer 25,23 Tírusz és Szidón királyainak a felsorolásához csatolja. Olyan személyről van szó Elíhú esetében, akit a leíró mind helyileg, mind családiról pontosan meghatároz. Nevének jelentése: ő az én Istenem.

Elíhú hosszasan indokolja, hogy miért is bátorodik szót emelni Jób ügyében, és miért éppen most kerül sor megszólalására. Az egész 32. fejezet ezt az indoklást tartalmazza, sőt a 33. fejezet első hét verse is. Elmondja, hogy ifjú kora nem engedi meg, hogy addig beleszóljon a vitába, amíg az idősebbek beszéde tart. Amikor már a beszédek mindenik oldalról véget értek, akkor kezd bele beszédébe. Nemcsak azért csatlakozik az elhangzottakhoz, mert most már rajta a sor, hanem azért főképpen, mert egyáltalán nem elégedett azzal, ami ezelőtt elhangzott. Igazolással szólására azt is felhozza, hogy nem az ember idős kora teszi bölcsé az embert, hanem az Isten Lelke. A hallottak haragot váltottak ki benne mind a barátok, mind pedig Jób megnyilatkozásai iránt. Nem hagyhatja szó nélkül az elhangzottakat, bár beszédeiben, ha meg is szólítja a barátokat, Jóbhoz irányítja bölcsességre oktatását. Azzal az igénnyel mondja beszédét, hogy Isten Lelke indítja szólásra, nem prófétai értelemben, hanem igaz bölcsesség birtoklása alapján.

Elíhú beszéde abban különbözik a barátok érvelésétől, hogy nem azt akarja nyilvánvalóvá tenni, hogy mit is tett, mit követett el Jób, ami rejtve maradt, csak a rá következő csapások sejtetik, hanem azt veszi kiindulásul, hogy mit mondott Jób. Amit Jób szájából hallott, az elfogadhatatlan számára. Amikor Jób azt állítja, hogy segítségért kiált Istenhez, de Isten nem válaszol (30,20), az nem állja meg a helyét, mert Isten állomban is, látomásban is kijelenti akaratát, és csapások, betegségek, fájdalmak által is figyelmeztetést ad. Csak az a hiba, hogy Isten ugyan szól, de az ember nem törődik vele. Természetesen azt sem fogadja el, hogy Jób ártatlan volna, de először azt kívánja tisztázni, hogy Isten nem néma és érzéketlen, hanem nagyon is figyelmeztet, sőt intelmeit többször is megismétli, hogy az embert megmentse a rossztól, a pusztulástól. Mindent más perspektívába állít a 12. vers második fele, ahol azt találjuk, hogy Isten nagyobb a halandónál, vagy pontosabban, hogy Isten több az embernél.

² SELMS, A. VAN: i. m., 109.



Mihez mérjük magunkat? Leggyakrabban magunkat a másik emberhez mérjük. Így lehet az eredménye az összehasonlításnak az, hogy mások sokkal rosszabbak, komolytalanabbak, felelőtlenebbek. Tehát nincsen semmi baj, meg lehetünk elégedve magunkkal. Talán még elismerésre is joggal tartunk igényt, hiszen vannak bőven olyanok, akik akár életvitelükben, akár kegyességükben nagyon is elmaraszthatók. Nekik kellene elgondolkodni helyzetükön, nekik kellene önvizsgálatot tartaniuk, hogy változtassanak az életükön. Nekik kellene belátni hibáikat, ahogyan Jóbot is erre akarta rávenni minden vele vitába szálló. Nekünk pedig megnyugtató az, ahogyan vagyunk, vagy esetleg egy kis jobbítással minden rendben lesz. Juthatunk persze olyan eredményre is önvizsgálatunk során, hogy mi szinte mindenben alul maradunk mások eredményeihez, életviteléhez, kegyességéhez képest. Akkor viszont önbecsülésünket veszítjük el, a gyakori depresszió kezd elhatalmasodni rajtunk. Rajtunk már nem is tud, nem is akar senki sem segíteni. Értelmetlen és értéktelen az életünk.

Más mértéket, más viszonyítást kaptunk. Az ad számunkra mértéket, életprogramot, aki több mint a halandó ember. Számunkra az Ő igazsága a meghatározó. Nem a magunk érzései és hasonlításai jelölik ki helyünket és szabják meg értékünket, hanem az, aki több nálunk. Ahogyan Jób felett sem az volt az érvényes értékelés, amit valamelyik együtt érző vagy kevésbé együtt érző társa kikövetkeztetett vagy kimondott, még csak nem is az, amit maga védelmezett körömszakadtig. Mindezek csak emberi vélekedések voltak, amelyek lehetnek jó szándékúak vagy bántóak, bölcssek vagy esztelenek. Még az a bölcsességgel leszárt tanulság sem mindenben helyt álló, hogy minden emberi baj okozója valami emberi vétek. Urunk Jézus ezt a vakon született esete kapcsán értette meg az emberrel. Nem az emberi vélekedés és bölcsesség mutat helyes utat, ad igaz értelmet. Nagyobb és több kell ahhoz, aki életünket teljességében és érvényesen értékelhesse. Pál apostol is arra az ítéletre hagyatkozik, amelyet az Úr alkot majd: „Én pedig a legkevésbé sem törődöm azzal, hogy ti hogyan ítéltetek felettem, vagy más emberek hogyan ítéleznek egy napon; sőt magam sem ítélekem önmagam felett. Mert semmi vádat nem tudok önmagamra mondani, de nem ez tesz igazzá, mert aki felettem ítélezik, az Úr az. Egyáltalában ne ítéltetek azért addig, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és nyilvánvalóvá teszi a szívek szándékait, és akkor mindenki Istentől kapja meg a dicséretet.” (1Kor 4,3–5)

Aki több és nagyobb a halandó embernél, az nem foglya annak a bölcs igazságnak, hogy aki bűnt követett el, annak bűnhődnie kell. Oly magasra tud hágni az emberi igazságérzet, hogy mindenképpen megköveteli a büntetést. Pedig számtalanszor még az is kiderül, hogy nem is tévedhetetlenül található meg az elkövető, nem is állapítható meg valóságosan az elkövetett büntett mértéke. Téves ítéletek sokasága derül ki az idő múlásával. Az emberi tévedés esete forog fenn Jób esetében is. A több és nagyobb nemcsak a bűn és büntetés igazságát ismeri és gyakorolja, hanem az intés eszközével is élhet, és a megbocsátás kiváltságát is alkalmazhatja. Ezt Elíhú is tudja, el is mondja, de még mindig nem veszi elég komolyan, hogy az Úr valóban több és nagyobb. Emberi vélekedését erre a magaslatra helyezi, holott ő minden bölcsességével együtt is csak a halandók táborába tartozik. Az igaz felismerése mellett elmaradt alázata. A helyes hívő ismeret mellől pedig nem maradhat el sohasem az alázat, halandó voltunk, teremtményi létünk megismerése. Ha Ő a több és nagyobb, akkor tudatában kell lenni kicsiny voltunknak, és nem ragadtathatjuk magunkat arra, hogy mások felett ítéletet mondjunk.

Isten nagy volta nem ellenünk irányul. Ha vannak is olyan helyzetek, mikor csapások zúdulnak valakire, fájdalmak keserítik a szívet, és úgy érzi az ember, hogy ellensége az Isten, akkor sem ez a valóság. A gyötrelmek áradatában bizony előjön az a gondolat, hogy ellenem fordult Isten hatalma. Jób is így érezte. Ő azért nagyobb és több, hogy a szenvedéseket is nagyobb távlatokba helyezheti, értelmet és célt ad annak, hogy vele jót munkáljon. Ezt felfogni, ezt belátni emberi meggyőzéssel aligha lehet. Bölcs és kegyes beszéd nem elégíti ki a gyötrődőt. Angyal megjelenése és közbenjárása vihet közelebb ahhoz a nagyobbhoz, sejtethet meg valamit a felfoghatatlanból. Világossá csak akkor válik, ha Isten egyszülött Fia, az Úr Jézus állítja élénk szabadításával és áldozatával.